

ОСОБЛИВОСТІ КЛАСИФІКАЦІЇ І ГРУПУВАНЬ ГОТЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ ТА ІНШИХ КРАЇНАХ СВІТУ

У статті досліджено основні підходи до побудови класифікації групувань готельних підприємств за різними ознаками в Україні та інших країнах світу.

Вступ. При проведенні статистичного аналізу діяльності готельних підприємств важливе значення має використання класифікацій та групувань. Метод групувань є одним із найпоширеніших та найважливіших методів статистики. Від того, як здійснено групування зібраної інформації, залежить якість проведення всебічного статистично-економічного аналізу.

Групування - це розподіл одиниць статистичної сукупності на однорідні групи за істотними для них ознаками та їх характеристика за допомогою використання системи показників. Існують загальноприйняті методологічні стандарти розподілу сукупностей на групи - чітко визначені групувальні ознаки та сформульовані вимоги щодо умов формування груп - це класифікації [1; 3].

У будь-якій галузі економіки групування визначається особливостями економічної діяльності. У готельному господарстві, враховуючи розмаїтість послуг, які зумовлюються економічними, демографічними, природно-кліматичними, психологічними, соціальними факторами, виникає необхідність групування готельних підприємств за різними ознаками.

Постановка завдання. Головне завдання цього наукового дослідження - проведення порівняльного аналізу існуючих класифікацій і групувань готельних підприємств деяких країн світу, визначення окремих підходів до групування первинної статистичної інформації.

Результати дослідження. На сьогодні готелі відрізняються за рівнем комфорту, місткістю, поверховістю, місцем розташування, забезпеченістю харчуванням, тривалістю проживання в них, тривалістю функціонування протягом року, рівнями цін та іншими ознаками.

Однією з найважливіших національних ста-

тистичних класифікацій є Класифікація видів економічної діяльності (КВЕД), розроблена на основі Міжнародної стандартної галузевої класифікації видів економічної діяльності ООН (ISIC) та Міжнародної стандартної галузевої класифікації видів економічної діяльності в Європейському Союзі (NACE) [4]. Відповідно до КВЕД, готелі відносяться до класифікаційного угруповання: готелі та ресторани (табл. 1).

Таблиця 1. Виклад фрагмента КВЕД [2]

Код КВЕД (секція, під- секція, розділ, підклас)	Назва класифікаційних угруповань
Секція Н	Готелі та ресторани
55	Готелі
55.11.0	Готелі з ресторанами
55.12.0	Готелі без ресторанів
55.21.0	Молодіжні турбази і гірські притулки
55.22.0	Експлуатація майданчиків для кемпінгів
55.23.1	Надання місця для короткотермінового проживання в літніх будиночках, котеджах, які здають під час відпускнуго періоду
55.23.2	Надання місця для короткотермінового проживання в інших приміщеннях

Для аналітичних потреб виникає необхідність побудови групувань готельних підприємств за різними ознаками [5; 6].

Групування готельних підприємств за рівнем комфорту

Рівень комфорту готелів визначається:

- станом номерного фонду: площа номерів, частка одномісних (однокімнатних) номерів, частка багатокімнатних номерів, номерів-апартаментів, наявність комунальних зручностей;
- наявністю закладів харчування;
- технічним оснащенням та інформаційним забезпеченням;

- станом меблів та інвентарю;
- станом будівлі готелю, під'їзних шляхів, облаштованістю прилеглої до готелю території;
- забезпеченням можливості надання додаткових платних та безкоштовних послуг.

Критерії рівня комфорту лежать в основі класифікації сучасних готелів у багатьох країнах світу. Найбільш поширеними серед них є такі:

- європейська система «зірок», що базується на французькій національній системі класифікації. Така система застосовується у Франції, Австралії, Угорщині, Єгипті, Україні, Росії й ряді інших країн;
- система букв (A, B, C, D), що використовується в Греції. (A = 4*, B = 2*, C = 3*, D = 1*);
- система «корон», що застосовується у Великобританії;
- індійська система класифікації.

Слід також зауважити, що при оцінці відповідності готелю тій чи іншій категорії різні країни надають перевагу одному з двох підходів.

При першому - здійснюється офіційна оцінка рівня комфорту готельного підприємства та його структурних підрозділів. Тобто розробкою, проведенням і контролем відповідності рівня комфорту готелів встановленим вимогам займаються державні органи. Такий підхід спостерігається у Франції, Україні та Росії.

При другому підході за цими процесами спостерігають професійні об'єднання та союзи. Наприклад, у Німеччині - це Об'єднання готельних та ресторанних господарств (ENOGA), у Швей-

царії - Швейцарський союз власників готелів.

Групування готельних підприємств за місцем розташування

Виходячи з цього критерію розрізняють:

- готелі в центрі міста;
- пришляхові (малої поверховості з відкритими автостоянками);
- готелі в околицях міста й в аеропортах;
- плавучі готелі (плавзасоби, обладнані під готелі для туристів, які відпочивають біля моря або ріки).

Групування готельних підприємств за тривалістю перебування в них

Розрізняють:

- готелі для тривалого перебування клієнтів;
- готелі для короткочасного перебування.

Групування готельних підприємств за місткістю

Місткість готелю визначається числом постійних номерів (спальних місць). Що стосується цієї класифікації, вона відрізняється в різних країнах світу (табл. 2).

Як бачимо з табл. 2, типологія готелів у наведених країнах визначається як за кількістю номерів, так і за кількістю місць. Це пов'язано з низкою факторів, зокрема географічним розташуванням, історичними та культурними традиціями, рівнем розвитку будівельної індустрії тощо.

Таблиця 2. Групування готельних підприємств за місткістю

Країна	Тип готелю	Кількість номерів	Кількість місць
Україна	малий	До 100	До 150
	середній	100-300	150-400
	великий	Понад 300	Понад 400
США	малий	До 100	х
	середній	100-500	х
	великий	Понад 500	х
Чехія	малий	х	До 120
	середній	х	120-500
	великий	х	Понад 500
Швейцарія та Австрія	малий	х	До 100
	середній	х	100-200
	великий	х	Понад 200

Групування готельних підприємств за поверховістю

Питання поверховості готелів залежить від багатьох умов: економічних, містобудівних, нормативних вимог, конструкцій і будівельних матеріалів тощо.

За цією ознакою готелі поділяють на:

- малоповерхові (1-2 поверхи).

Такі будинки мають невелику місткість (до 50 місць) і в Україні в основному будуються в селищах і сільських населених пунктах;

- середньої поверховості (3-5 поверхів).

Такі готелі в Україні в основному мають 3 або 5 поверхів, що залежить від вимог до обладнання їх ліфтами;

- підвищеної поверховості (6-9 поверхів).

Це найбільш економічні готелі в цій групі;

• багатоповерхові (1 категорії - 10-16 поверхів, 2 категорії- 17-25 поверхів, 3 категорії- 26-40 поверхів); висотні будинки (понад 40 поверхів).

Такі готелі будують, у першу чергу, з міркувань містобудівного порядку. Незважаючи на те що будувати багатоповерхові споруди складніше і дорожче, у великих містах багатьох країн процес спорудження висотних готелів став інтенсивнішим. У більшості країн світу їх середня поверховість становить приблизно 10 поверхів (табл. 3).

Таблиця 3. Групування готельних підприємств за поверховістю

Країна	Число поверхів
Україна та країни СНД	5-16
Англія	10-15
Чехія	8-14
Німеччина	8-10
Угорщина	невеликі міста 4-5 великі та курортні 6-11

Аналіз показує, що поверховість готелів залежить від багатьох чинників, насамперед геологічних особливостей території країни, розвитку інфраструктури населених пунктів тощо.

Групування готельних підприємств за способом надання харчування клієнтам

За цією ознакою готелі поділяються на:

- готелі, що забезпечують повний пансіон;
- готелі, що пропонують лише сніданок;
- готелі, що не пропонують харчування (через відсутність власного гастрономічного виробництва, тобто ресторану або іншого підприємства).

Групування готельних підприємств за тривалістю функціонування протягом року

За цією ознакою готелі поділяють на:

- готелі, що працюють цілорічно;
- готелі, що працюють сезонно (влітку, взимку).

Групування готельних підприємств за рівнем цін

За рівнем цін, що встановлюються на основі платних послуг (які надаються в номерному фонді), готелі поділяються на:

- бюджетні (25-35 доларів США);
- економічні (35-55 доларів США);
- середні (55-95 доларів США);
- першокласні (95-195 доларів США);
- апартамент-готелі (65-125 доларів США);
- люкс-готелі (125-425 доларів США).

Групування готельних підприємств за призначенням

Виходячи з потреб клієнтури, готелі можуть бути різного призначення. А саме:

- для ділових людей;
- готелі для відпочинку;
- готелі для спортсменів;
- готелі для автотуристів, мотелі, ротелі, ботелі.

У зарубіжній практиці набули широкого використання своєрідні принципи класифікації готелів - так звані готельні ланцюги. Вони дають змогу презентувати на світовому ринку високі стандарти обслуговування, а також сприяють підтримці готельного обслуговування туристів, поширенню рівня організації виробництва, створенню певного іміджу готельного обслуговування.

У 1950 р. у світовій готельній індустрії відбулися значні зміни, пов'язані зі структурою управління готелями. З'явилися три основні організаційні моделі, що стосувалися діяльності готельних ланцюгів.

Перша модель — модель Ритца

Основна ставка в таких готелях робилася на європейські стандарти, традиції вишуканості й аристократизму. На сьогодні така модель не користується популярністю.

Друга модель - модель Кемані Уільсона (готельний ланцюг «Холідей інн»)

Вона є досить гнучкою в задоволенні потреб клієнта. Основні вимоги в готельних ланцюгах, організованих за цією моделлю, такі:

- єдність стилю (архітектура, інтер'єр);
- єдність позначень і зовнішньої інформації;
- просторий і функціональний хол;

- швидкість реєстрації клієнтів;
- номери, передбачені для постійних клієнтів;
- сніданок «шведський стіл»;
- наявність конференц-залу;
- гнучка система тарифів;
- єдине управління, маркетинг і служба комунікації.

На сьогодні під контролем готельних ланцюгів, побудованих за моделлю Кемані Уільсона, перебуває понад 50 % усіх готельних номерів у світі.

Третя модель — це незалежні готельні ланцюги (наприклад, «Best Western»)

У цій моделі під єдиною торговельною маркою поєднуються готелі, які дотримуються певних стандартів і надають певний набір послуг незалежно від країни розташування. У табл. 4 наведено першу десятку готельних ланцюгів світової готельної індустрії.

Готелі - члени ланцюга - платять внески до єдиного фонду, що витрачається на спільну рекламу, маркетингову діяльність та просування продукту.

Але ж їх фінансово-економічна й управлінська

самостійність при цьому цілком зберігається. Коли той чи інший готель входить до ланцюга, він не обов'язково стає його власністю. Згідно з угодою, що була укладена великими готельними ланцюгами і незалежними готелями (які вступають у ланцюг), останнім надається право використовувати в комерційних цілях фірмовий знак ланцюга, технічну і комерційну інформацію, інформаційні системи бронювання, технічну допомогу, право на навчання персоналу тощо.

Висновки. Отже, у результаті здійсненого дослідження виокремлено основні підходи до побудови груп готельних підприємств за різними ознаками, проаналізовано особливості цих груп, визначено пріоритетність тих чи інших підходів.

Аналітичні можливості використання класифікацій і групувальних надзвичайно широкі. На нашу думку, доцільно проводити аналіз, використовуючи комбінаційні групування за двома і більше ознаками, зокрема за формами власності та кількістю готельних підприємств, чисельністю працюючих, обсягами наданих послуг тощо.

Таблиця 4. Десять найкрупніших готельних ланцюгів світу

№	Назва готельного ланцюга	Кількість підприємств	Загальна кількість номерів	Кількість країн, в яких знаходиться підприємство
1	Hospitality Franchise System, Parsippany, NJ	4400	435 000	6
2	Holiday Inn Worldwide, Atlanta, Ga	2031	365 309	62
3	Choice Hotels International, Silver Springs	3467	299 881	38
4	Best Western International, Phoenix, CA	3401	276 659	60
5	Accor, Paris, Fr	2205	252 887	73
6	Marriott Hotels & Resorts, Bethesda	898	186 656	27
7	ITT Sheraton Corp., Boston, MA	417	129 937	61
8	Forte PLC, London, GB	959	98 450	60
9	Hilton Hotels Corp., Beverly Hills, CA	223	92 119	8
10	Carlson Hospitality Group, Minneapolis, Minn.	368	83 258	39

. Галицька Е. В. Використання статистичних класифікацій в аналізі економічних явищ і процесів // Економіка: проблеми теорії та практики. Збірник наукових праць. Випуск 178.- Дніпропетровськ: ДНУ, 2003.- С. 231-238.

. Державний класифікатор України. Класифікація видів економічної діяльності. ДК 009-96.-Держстандарт України, 1996.

. Єріна А. М., Пальян З. О. Теорія статистики: Практикум,-К., 1997.

. Парфенцева Н. Міжнародні статистичні класифікації в Україні: Впровадження і використання.- К.: Основи, 2000.

. Роглев Х. Й. Основи готельного менеджменту: Навч. посіб.- К.: Кондор, 2005.

. Уніфіковані технології готельних послуг: Навч. посіб. / За ред. проф. В. К. Федорченка.- К.: Вища шк., 2001.

S. Semikolenova

CLASSIFICATION AND GROUPING PECULIARITIES
OF THE HOTEL ENTERPRISES IN UKRAINE
AND OTHER COUNTRIES

In the article it is investigated the main approaches to the groups' classification, by the different principles, to the hotel enterprises in Ukraine and other countries.